

**VIESTINTÄVIRASTON SUOSITUS
TUNNISTAMISTIETOJEN KÄSITTELYÄ
KOSKEVIEN TIETOJEN
TALLENTAMISESTA**

Julkaisija
Viestintävirasto

KUVAILEHTI
Asiakirjan päivämäärä
24.11.2004

Tekijät Viestintävirasto		Asiakirjan laji Suositus	
		Toimeksiantaja Viestintävirasto	
Asiakirjan nimi Viestintäviraston suositus tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallentamisesta			
Tiivistelmä Suositus sisältää periaatteita sähköisen viestinnän tietosuojalain (SVTSL, 5162004) 15 §:n mukaisen tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallentamisvelvollisuuden toteuttamisesta teleyrityksissä. Suositusta on valmisteltu Viestintäviraston TELCOSEC työryhmän perustamassa lokitieto-alatyöryhmässä.			
Avainsanat			
Sarjan nimi Viestintäviraston julkaisu			
Kokonaissivumäärä 6	Kieli Suomi	Hinta 3,50 €	Luottamuksellisuus Julkinen
Jakaja Viestintävirasto		Kustantaja Viestintävirasto	

Postiosoite
PL 313
00181 HELSINKI
Y-tunnus 0709019-2

Käyntiosoite
Itämerenkatu 3 A
00180 HELSINKI

Puhelin
(09) 69 661
Telekopio
(09) 6966 410

Sähköposti
info@ficora.fi
Kotisivu
<http://www.ficora.fi>

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 TUNNISTAMISTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVIEN TIETOJEN TALLENTAMISEEN LIITTYVÄT HAASTEET.....	3
2.1 Järjestelmät jotka eivät tue tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusta ja järjestelmät joilla ei ole enää valmistajan tuotetukea	3
2.2 Järjestelmien hajanaisuus/ lokitietojen hajanaisuus / lokitietojen reaaliaikaisuus ...	4
2.3 Käsittelyn kesto -tiedon tallentaminen.....	4
2.4 Pääkäyttäjätunnukset ja konsolikäyttö	4
3 RATKAISU- JA SOVELTAMISOHJEET	4

1 JOHDANTO

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 15 §:n mukaan:

"Teleyrityksen on tallennettava tunnistamistietojen käsittelystä yksityiskohtaiset tapahtumatiedot. Tapahtumatiedoista on käytävä ilmi käsittelyn ajankohta, kesto ja käsittelijä. Tapahtumatiedot on säilytettävä kaksi vuotta niiden tallentamisesta."

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun tallentamisen ja säilyttämisen teknisestä toteuttamisesta."

Sähköisen viestinnän tietosuojalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 125/2003) lain 15 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan muun muassa seuraavaa:

"[Tallennusvelvollisuus]... kohdistuu vain sellaisiin tunnistamistietoihin, joilla voi välittömästi olla keskeistä merkitystä luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojan kannalta. [...] Ehdotetun 1 momentin mukainen tallennusvelvoite on tarpeen erityisesti mahdollisten väärinkäytösten selvittämiseksi sellaisissa tapauksissa, joissa teleyrityksen palveluksessa olevien henkilöiden epäillään käsitelleen tilaajien tai käyttäjien keskinäiseen luottamukselliseen viestintään liittyviä tunnistamistietoja muussa kuin tässä laissa säädettyissä hyväksytyissä tarkoituksissa. Toisaalta tallennetuilla käsittelytiedoilla voidaan tarvittaessa osoittaa, ettei epäiltyihin väärinkäytöksiin ole syyllistetty, millä on myönteistä vaikutusta tietojen käsittelyä koskevien oikeusturvan kannalta. Ehdotetulla säännöksellä voidaan katsoa olevan suuri merkitys sähköisen viestinnän palveluja kohtaan tunnettavan yleisen luottamuksen kannalta."

Lain 44 §:ssä (voimaantulo- ja siirtymäsäännökset) on säädetty tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusvelvoitteesta seuraavaa:

"Teleyrityksen on aloitettava 15 §:ssä tarkoitettu tietojen tallentaminen kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta."

Edellä selostettuun tallentamisvelvollisuuteen liittyvien kysymysten johdosta Viestintävirasto on päättänyt laatia tämän muistion tunnistamistietojen käsittelytietojen tallentamisen ja säilyttämisen toteuttamisesta. Muistion laatimisessa on kuultu teleyritysten edustajia Viestintäviraston perustaman Telcosec-työryhmän puitteissa.

2 TUNNISTAMISTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVIEN TIETOJEN TALLENTAMISEEN LIITTYVÄT HAASTEET

2.1 Järjestelmät jotka eivät tue tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusta ja järjestelmät joilla ei ole enää valmistajan tuotetukea

Useat teleyritysten käytössä olevat järjestelmät eivät tue tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusta. Moniin tällaisiin järjestelmiin toiminallisuutta ei ole mahdollista rakentaa kohtuullisin kustannuksin, vaikka valmistajan tuotetuki olisikin nimellisesti saatavilla - esimerkiksi puhelinkeskukset. Lisäksi useat järjestelmät ovat sellaisia, joille valmistajan tuotetuki on jo loppunut ja näin ollen uusia ominaisuuksia kyseisiin järjestelmiin ei ole enää saatavilla. Kaikkien tällaisten järjestelmien päivitys uusiin järjestelmiin laissa säädetyn siirtymä-ajan puitteissa ei ole käytännössä mahdollista. Teleyrityksillä on käytössään myös paljon sellaisia aktiivilaitteita (reitittimiä, keskuksia, kytkimiä yms.), joita ei ole tarkoitettu tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallentamiseen, eikä näihin järjestelmiin kyseistä toiminnallisuutta ole saatavilla. Teleyrityksissä tunnistamistietoja saatetaan myös siirtää jatkokäsittelyä varten johonkin sellaiseen off-line tai etäjärjestelmään, joka ei tue tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusta. Tällaisia järjestelmiä ovat esimerkiksi PC:llä paikallisesti ajettavat sovellusohjelmat, joissa tunnistamistietoja käsitellään. Tunnistamistietoja voidaan myös tulostaa paperille jatkokäsittelyä varten, jolloin tunnistamistietojen käsittelyä koskevia tietoja ei voida teknisillä menetelmillä tallentaa.

2.2 Järjestelmien hajanaisuus/ lokitietojen hajanaisuus / lokitietojen reaaliaikaisuus

Televerkkojen rakenteen monimutkaisuudesta johtuen tunnistamistietojen käsittelyä kuvaavia tietoja tallentuu moniin, hajallaan oleviin järjestelmiin tunnistamistietojen käsittelytoimenpiteiden yhteydessä. Tällöin yksittäisten tunnistamistietojen käsittelystä ei keräänny reaaliaikaista tapahtumatietoa, vaan kyseinen tieto voidaan muodostaa myöhemmin yhdistelemällä useiden eri järjestelmien sisältämiä lokitietoja. Kaikissa tapauksissa lokitietojen yhdistäminen jälkikäteen ei kuitenkaan ole mahdollista.

Tietyissä järjestelmissä tunnistamistiedot siirtyvät järjestelmäketjua pitkin alkuperäisestä järjestelmästä jossa tunnistamistiedot luodaan välitysjärjestelmän kautta keräilyjärjestelmään, jossa tunnistamistietojen tosiasiallinen käsittely tapahtuu. Tyypillisesti ketjun alkupään järjestelmät eivät ole tarkoitettu tunnistamistietojen käsittelyyn, ainoastaan tietojen välittämiseen eteenpäin keräilyjärjestelmään. Voi myös olla tilanteita, joissa tunnistamistiedot ovat jakautuneet useaan järjestelmään siten, että yksittäisen järjestelmän sisältämät tiedot eivät muodosta lain tarkoitettuja tunnistamistietoja. Näissä tapauksissa tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen tallennusvelvollisuuden soveltaminen on ongelmallista.

2.3 Käsittelyn kesto -tiedon tallentaminen

Tunnistamistietojen käsittelyn kestoä kuvaavan tiedon tallentaminen muodostuu haasteelliseksi esimerkiksi tapauksissa joissa asiakaspalvelija tai laskutusasiantuntija käsittelee tunnistamistietoja kuvaruudulla tai paperilla. Kuvaruudulla tietoja käsiteltäessä ne saattavat pysyä näytöllä paljon kauemmin kuin tunnistamistietojen tosiasiallinen käsittely kestää. On myös mahdollista, että tunnistamistietoja siirretään jatkokäsittelyä varten sellaiseen off-line järjestelmään (esimerkiksi kannettavalle tietokoneelle), jossa tunnistamistietojen käsittelyäikää ei ole mahdollista teknisin keinoin tallentaa.

2.4 Pääkäyttäjätunnukset ja konsolikäyttö

Järjestelmien ylläpitoa varten niissä tulee olla ns. pääkäyttäjätunnukset aktivoituna ja käytössä. Pääkäyttäjätunnukset eivät välttämättä ole henkilökohtaisia, ja näin ollen niillä tunnuksilla suoritettuja toimenpiteitä ei voida kaikissa tapauksissa teknisin keinoin kohdistaa yksittäiseen henkilöön (tunnistamistietojen käsittelijä). Pääkäyttäjätunnuksilla on yleensä myös mahdollisuudet muokata paikallisessa järjestelmässä sijaitsevia tunnistamistietojen käsittelyä kuvaavia tietoja jälkikäteen, ja näin ollen peittää jälkiä mahdollisesta lainvastaisesta käsittelystä. Konsoliyhteyksiä tarvitaan esimerkiksi silloin kun järjestelmä rikkoutuu tai siihen on tehtävä suoraan aktiivilaitteita koskevia määrittelymuutoksia. Konsoliyhteyksiä käytettäessä operointi tapahtuu tyypillisesti pääkäyttäjäkäyttäjätunnuksella suoraan laitteen vieressä, eikä tunnistamistietojen käsittelyä kuvaavia tietoja ole mahdollista tallentaa.

3 RATKAISU- JA SOVELTAMISOHJEET

Teleyrityksen tulee kartoittaa järjestelmiensä ja palveluidensa tunnistamistietojen hallintaprosessit ja luoda henkilöstön saatavilla olevat, riittävän yksityiskohtaiset ohjeet tunnistamistietojen käsittelystä eri tarkoituksia varten.

Teleyrityksen on määriteltävä ne tunnistamistietojen hallintaprosessit ja järjestelmät, joiden sisältämällä tiedoilla on välittömästi ja keskeistä merkitystä viestinnän luottamuksellisuudelle, ja toteutettava tunnistamistietojen käsittelyä koskevien tietojen (lokitiedot) tallennus näiden osalta. Näitä järjestelmiä ovat sellaiset järjestelmät joissa tunnistamistietoja säilytetään muutoin kuin vain lyhytaikaisesti, joissa tunnistamistietoja käsitellään luonnollisten henkilöiden toimesta ja joissa tunnistamistietojen käsittelytapahtumat voidaan kohdistaa tietyn viestinnän osapuolen viestintätapahtumaan tai -tapahtumiin. Esimerkkejä tällaisista järjestelmistä ovat tikkettivarastot, laskutusjärjestelmät sekä erilaiset viestintätapahtumien historiatietojen analysointiin käytetyt järjestelmät. Tallennusvelvoite ei koske anonymiin ja/tai summatun tietoaineiston käsittelyä. Lokitiedoista tulee ilmetä mitä tunnistamistietoja käsittely on koskenut, käsittelyn ajankohta, kesto ja käsittelijä.

Teleyrityksen on kontrolloitava verkon matalan tason komponenttien paikallista ylläpitoa sekä pääkäyttäjätunnusten hallintaa henkilöstön soveltuvuuden osalta. Lisäksi teleyrityksen on huolehdittava asianmukaisista fyysisen turvallisuuden kontrolleista paikallisten järjestelmien osalta. Etäylläpitoa ja -hallintaa varten teleyrityksellä on oltava prosessit, joissa laitteiden operointikontrollit on määritelty. Prosesseissa tulee ottaa huomioon muun muassa tunnistamistietojen käsittelijöiden luotettava tunnistaminen. Lisäksi pääkäyttäjätunnuksilla etäyhteyksien kautta suoritettut operointikomennot tulee mahdollisuuksien mukaan tallentaa.

Lokitiedot tulee tallentaa turvallisesti ja tiedoista tulee olla asianmukaiset varmuuskopiot. Teleyrityksen on tallennettava lokitiedot eri järjestelmissä siten, että eri käyttötapaukset voidaan tarvittaessa yhdistää. Tietojen tulee olla saatavilla kohtuullisessa ajassa. Järjestelmissä joissa käsittelyn kesto ei ole määriteltävissä, on teleyrityksen pyrittävä järjestämään tietojen tallentaminen siten, että tapahtumien aikaleimoista voidaan päätellä arvioitu käsittelyn kesto.

Teleyritysten yleisistä tietoturvelvoitteista on annettu Viestintäviraston määräys 47 B/2004 M, määräys teleyritysten tietoturvasta. Määräyksessä säädetään teleyrityksen velvollisuuksista muun muassa hallinnollisen-, käyttö- ja tietoaineistoturvallisuuden alueilla. Fyysisen turvallisuuden kontrolleista on puolestaan säädetty tarkemmin Viestintäviraston määräyksessä 48A /2004 M, määräys viestintäverkon fyysisestä suojaamisesta.